

her i Salen, og som vi andre ikke kan stille noget op imod. Jeg føler dette trykkende, naar jeg skal gøre enkelte Bemærkninger til det. Jeg har ligesom kun et Hakkebræt at spille paa, men det ærede Medlem er en fuldkommen Klavervirtuos, hvis Spil naar fra det mest diplomatiske piano til det mest agitatoriske forte. Jeg tror ikke, man paa nogen Maade kan nægte, at Foredraget var glimrende. Hvis det ærede Medlem spørger, om det var overbevisende, maa jeg sige, at for mig var det det ikke, men det kan naturligvis være min Fejl. Det ærede Medlem sagde imidlertid noget, der kalder mig frem, idet han anførte noget, jeg en Gang havde sagt om en vis socialistisk Taage. Jeg tror, det ærede Medlem maa have misforstaaet mig noget paa dette Punkt, for det er kun Læren, jeg har synes staa taaget for mig. Politikken, Socialdemokratiet som haandgribelig Magtfaktor har jeg sandelig nok Øjet aabent for. Man maatte være blind, om man ikke kunde se det. Det ærede Medlem kender dette lige saa godt som jeg. Han er Realpolitiker i høj Grad, han kender baade de smaa Skridt og de fine Vendinger, og samtidig har han de store Udsyn. Det var egentlig det, det ærede Medlem forleden beskæftigede sig med: Udsynet, Blikket ud i Fremtiden. Jeg skal kun gøre faa Bemærkninger hertil, for jeg tror ikke, at det i Øjeblikket er Tiden og Stedet for det ærede Medlem og mig at drøfte sligt, men paa den anden Side synes jeg, at der skyldes det ærede Medlem et ikke ringe Hensyn. Naar han har udkastet disse Fremtidsvuer her i Salen, var det dog lidt urimeligt, om man ikke beskæftigede sig noget med dem.

Det ærede Medlem beskæftigede sig med, hvorledes Fremtiden vilde blive, naar Verdenskrigen var sluttet. Jeg tror oprigtig talt, det ikke er muligt at sige noget derom. Hvorledes Fremtiden bliver efter Verdenskrigen, afhænger vist af, hvordan denne slutter. Jeg tror endda, at Spørgsmaalet om, hvornaar den slutter, ogsaa afhænger af, hvordan den slutter. Jeg tror desuden, Fremtiden afhænger af, hvor dybe Vunder Verdenskrigen slaar, og hvor betydelige Ødelæggelser den foraarsager. Jeg mener, at der ikke er noget Menneske paa Jorden, der i dette Øjeblik aner, hvorledes Krigen slutter, og derfor heller ikke, hvad der kommer bag efter. Det kan derfor heller ikke være nogen Uuhøflighed overfor det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds at gaa ud fra, at naar ingen anden ved det, ved han det heller ikke.

Det ærede Medlem tænker sig, at der efter Krigen vil komme en ny Tid, at det bliver som efter Ragnarok, hvor en ny Verden stiger frem af Ruinerne. Jeg skal ikke sige noget derom. Jeg ved det ikke, jeg tvivler. Men det ærede Medlem mener vel altsaa, at det skal blive saaledes her i Landet, jeg forstod ham i alt Fald saaledes. Nu er der altsaa sket dette, som dog ikke er nogen helt ringe Begivenhed, at et æret Medlem af Socialdemokratiet er indtraadt i Ministeriet. Han har faaet sin lille Separatkahyt paa Statsskibet lige som de to Medlemmer af de to andre Partier, men jeg kan meget godt tænke mig, at den Tid kan komme, da hele Statsskibet er besat af socialdemokratiske Politikere, hvor de baade har Chefsstillingen og Rørgængerstillingen og alt, hvad derhen hører. Men hvis det ærede Medlem opfatter min Stilling saaledes, at jeg nærer stor Frygt overfor, hvad der da vil ske, at jeg synes, dette vilde være noget rædselindjagende, tager han fejl. Jeg tvivler blot om, at Forandringen vil blive saa stor, som det ærede Medlem mener. Jeg ser saaledes paa dette, at efterhaanden som Udviklingen skrider frem, omformes Samfundet, og vi omformes med det, og saa omformes ogsaa Socialdemokratiet.

Her i Landet er vi ret ensartede: Borgerlige, Romantikere, Teologer endda, det er vi næsten alle. Derfor vil det vist blive saaledes, at skønt Socialdemokratiets Overtagelse af Regeringen vil se ud som en stor Forandring, kan det godt være, at det Ord vil komme til at passe, der lyder saaledes, at jo mere det skifter, des mere bliver det ved at være det samme. Jeg tror derfor ikke, at der ved den nævnte Løjlighed vil hænde dette, at det gamle Samfund styrter i Grus, og at der kommer et nyt. Jeg tror, at naar det sker, som det ærede Medlem sigter til, og det er meget muligt, at han har Ret, og det kan blive Tilfældet baade her til Lands og i andre Lande, vil Socialdemokratiet og Samfundet komme ud af det med hinanden. Men det er altsaa min, om jeg saa maa sige, private Mening, jeg udtaler aldeles ikke dette paa mit Partis Vegne, enhver kan mene derom, hvad han vil. Men da det ærede Medlem holdt dette, som jeg mener fortrinlige Foredrag — overhovedet maa jeg sige, at jeg har stor Respekt for det ærede Medlem baade som Taler og Politiker —, og da han drog mig frem, synes jeg, jeg skylder ham et Svar. Det ærede Medlem drog ogsaa forskellige udmærkede Personer frem i Anledning af, hvad de